

Bogdan Soban: Odsevi časa – 40 let

Generative Art (Dolga je bila pot do tukaj)

Bogdan Soban, doma in v tujini priznan digitalni umetnik iz Vrtojbe, tokrat razstavlja v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči. Razstava je posvečena njegovim štirim desetletjem ustvarjanja in petdeseti obletnici njegovih ročno izdelanih »digitalnih slik«, ko je bilo zasejano seme njegovega digitalnega pogleda na svet. Prvič bodo v javnosti predstavljena dela, ki pripadajo njegovim začetnim iskanjem in tudi postopnim zorenjem. Odprtje razstave bo v četrtek, 12. februarja 2026, in bo na ogled do 22. marca 2026.

Petdeset let od prve ročno izdelane »digitalne« slike.

Bogdan Soban je leta 1975 med služenjem vojaškega roka začel ženi, namesto pisem, izdelovati sličice pisemskega formata s kratkimi posvetili. To niso bile klasične risbe, ampak vzorci, narisani s črno-belimi ali barvnimi kvadrati na drobno mrežico. Motivi so se gibali od realizma do abstrakcije, oblikovali so simbole in vzorce. Danes bi to prepoznali kot sliko sestavljeno iz točk – pixlov. Pojem »pixel«, kot sestavni del digitalne slike, se je uveljavil okoli leta 1965, medtem ko je bila sama ideja digitalne slike prisotna že nekaj let prej. Šele leta 1970 postane izraz »pixel« standard v računalniški grafiki in digitalni obdelavi slik. Iz tistih časov se je ohranilo okrog štirideset sličic, izdelanih s tušem ali flomastri, in nekaj od teh bo razstavljenih v galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči.

Štirideset let od prve digitalne slike na papirju.

Točka preloma je bil nakup hišnega računalnika COMMODORE64 na katerem je Soban nadaljeval svojo ustvarjalno pot v svetu pixlov. Začel je razvijati programe v jeziku BASIC, ki so samostojno ustvarjali naključne likovne podobe. Sledil je principu naključnih izborov vseh elementov slike, ki so se zlivali v vse bolj kompleksna likovna dela, še vedno v domeni geometrijske abstrakcije. Iz tisti časov se je ohranilo šest primerov slik na papirju v obliki fotografij, posnetih na TV monitorju. Zagotovo so eden redkih dokazov o stanju razvoja digitalna umetnosti v Sloveniji v tistem času. Šele leta 1999 je Aleksander Bassin organiziral v Mestni galeriji razstavo z naslovom Digitalna grafika na papirju, ki je dala vpogled v stanje računalniške umetnosti v Sloveniji. Med razstavljalci je bil tudi Soban. Nekaj Sobanovih slik iz leta 1986 bo razstavljenih v Galeriji Rika Debenjaka.

Štirideset ustvarjalnih let.

Bogdan Soban obeležuje letos štiri desetletja svojega ustvarjalnega dela na področju digitalne umetnosti, poimenovane »Generative Art«. Na svoji samorastniški poti, od prvih preprostih geometrijskih abstrakcij do pravih slikarskih izdelkov, je neprestano raziskoval neslutene možnosti sodobne informacijske tehnologije. Razvil je vrsto računalniških programov v programskem jeziku Visual Basic, ki se po svojem delovanju približujejo človekovemu ustvarjalnemu procesu. S ciljem ozaveščanja ljudi o sodobnih umetniških praksah je imel Soban v tem obdobju okrog sto petdeset samostojnih in okrog štiristo skupinskih razstav doma in v tujini, veliko število delavnic, predavanj, predstavitev in nastopov na mednarodnih konferencah. V Kanalu bo Soban predstavil tudi nekaj del iz obdobja od leta 2000 do 2010, ko jih je še sam tiskal na A4 format na domačem tiskalniku. Kasneje je prešel na večje, galerijske formate in na tisk na platno, kar bo tudi predstavljalo pretežni del razstavljenih slik. Na ta način sodobno računalniško sliko predstavi v njeni historični pojavnosti.

Anamarija Stibilj Šajn

kuratorka razstave